

Turkish A: literature – Higher level – Paper 1
Turc A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Turco A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Wednesday 10 May 2017 (afternoon)
Mercredi 10 mai 2017 (après-midi)
Miércoles 10 de mayo de 2017 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Verilen pasajlardan **biri** hakkında edebi eleştiri yazınız:

1.

Yaşı neredeyse altmışa, ruhu bıkkınlık mı, bıkamamanın telaşı mı her ne ise ona varmasına rağmen tuhaf bir heyecan duydu birden. Zaten bunu, bu birden saran tuhaf heyecanı zaman zaman duyar, yaşından, evinden, her şeyinden bir an kopar, yüreği çarpa çarpa hızla dönerdi. Neydi bu kim bilir? Kendini sahte bir ortamda ve yaşamda imiş gibi duyduğu o tuhaf duygu ile mutfağa yöneldi. Hep bu gazetelerin, televizyonların yüzündendi. Eskiden böyle bir duygunun ve korkunun farkında bile değilken antika, gravür, efemera, taş plak ve pul meraklıları O'nu bulunduğu bu köşede sıkıştırır, sıkıntıya sokup utandırır olmuştu. Eline bir fincan kahve alıp da ağız tadıyla içemiyor, birisini taklit ettiği zannına kapılıyordu. Eskiden kendi hayatı diye bildiği şeyler, en yapay haliyle sadece televizyon ve gazetede yer alıp, ona bakanlar da kendisini televizyondaki bilmem kime benzetince benzeyen mi, benzetilen mi olduğunu şaşırıyor sanki biraz kendisi de o gördüklerinden bir şeylerle eline, fincana bakışına ilaveler yapıyordu. Bunu fark ettiği vakit kahve de, öğle üstü de, koltuk da kabarıyor kendi sönüyordu. Huzuru, dirliği kaçmıştı sanki.

Bugün güzel başlamıştı. Sabahleyin kendini neşelendire neşelendire işe koyulmuştu. Müziği açmış, basit şarkılar dinlemiş "Ne olacak, herkes neyse ben de oyum. Anam turp babam şalgam, kendim gülbeşeker mi oldum?" demişti. Şarkıların hafifliği düşüncelerini de hafifletmiş, hayatı gözünde kolaylaştırmıştı. Birkaç basit formül geçivermişti aklından. Daha önce nelerin onu sıkıştırdığını şaşırarak hatırlamıştı. İşte aslında bu kadardı; her şeyi zorlaştıran, kedere boğan, karıştıran kendisiydi. Şarkıdaki gibi, tüy gibi olmak vardı oysa, hafifledikçe de herkesin, her şeyin üzerine rahatça konabilmek, hem de kimseyi rahatsız etmeden. Bunalıp sıkıldığı şeylerin hiçbirini bu özelliklerinden haberdar değildi belki de. Ama huyu başına belaydı. Başkaları her şeylerini nasıl da koz haline getiriveriyorlardı. [...] Bir rahmetli Vesile Hanım vardı bildiği kendi gibi. Hepsini balık eti bir kadındı ama ömrünce etinden budundan utanmış, hiç toplu taşıma aracına binmemiş, sinemaya gitmemiş, fazladan kapladığı yere dikkat çekilir, yan gözle şöyle bir tartılıverir diye filmleri gidenlerden dinlemiş, her yere yürümüşü. Çakır'a göre Vesile Hanım edebiyatla de, marazi hassasiyeti ile de, akılsızlığı ile de, vazgeçişini ile de gördüğü, bildiği tek ideal insandı. O da kendi gibi gözünü bir tartı olmaktan başka bir şey için kullanamamış, kendini ne vakit tartsa hafif ve kusurlu bulmuştu. Vesile Hanım, kendini bunca kusurlu buluşları ile kusursuz bulunacak mıydı acaba gittiği yerde? Kim bilir, sorulamaz ki, herkes kendi nasılsa o halin benzerini affediyor, anlıyor, şöyle kaldırıp yüksekçe bir yere yerleştiriyordu. Kitap, kılavuz vs. kimin elindeyse onun sesiyle konuşuyordu. Bu her şeyin bir arada tartıldığı tartılar güvenilir değildi.

Mutfağı şöyle bir, üstün körü toplamıştı. Bugün doğum günüydü. Duvardaki takvimden o günkü sayfayı kopardı. Arkasındaki yazıyı okudu: "Çok gülenin heybeti azalır, istihza edenin hataları çoğalır, hatası çok olanın aklı azalır, akli az olanın utancı kalmaz, utancı kalmayanın kalbi ölmüş olur". Sayfayı alıp mutfak dolabının üst çekmecesindeki dosyaya koyarken içinden tekrar etti. Bildiği bu tür sözlerden dört-beş fasikül oluşurdu herhalde. Konuşmaları sırf bunlarla, her duruma uygununu bulup yetiştirerek idare edebilirdi. Bazen öyle yapmak istiyor, uzun uzadıya, üstelik hiçbir sonuç almadan konuşacağıma aynı ya da benzer sıkıntıları çekmiş, canı yanmış, akli başında bir kimsenin zarif feryadı ile başka birinin kaba şikâyetini durdurayım istiyordu. Ama hiç hesapta olmayan tepkilerle karşılaşmaktan korkuyordu. Zaten seneler önce birkaç kez böyle bir söz söylemeye yeltenmişken "Çok bilmiş, az gelişmiş ülkenin çok gelişmiş hanımı, takvim arkası filozofu..." gözüyle ve istihza ile değerlendirildiğini sezmiş, utançla bir daha denememesine içine çekilmişti. Oysa pek ender de olsa kendine biraz şöyle başka türlü bakabildiğinde, bu her türlü korkuyla yaşamaya cesaret edişini cesareten üstün sayardı. Cesaret sanıldığı kadar zor muydu? Cesaret hep sürmezdi ya. O, korkak yaşamaya cesaret etmişti, ömür boyu yakasını bırakmayacak bir şeyle yaşamaya. Hırsla gözleri yandı.

50 Verandayı yıkadı. Vazodaki çiçeklerin suyunu değiştirip boylarını kısalttı. Kendini de kısalmış gibi hissetti. Acaba řu dünyada hiç ona özenen var mıydı? “řu hanımın verandası, vazosu, çiçekleri, makası, radyosu benim olsa daha bir şey istemem, şükreder otururum,” diyen var mıydı? Çevresine bakındı, dinledi; incecik, belli belirsiz bir kuş sesini birkaç koca karganın sesi yırtarak dağıttı. Ne laf anlamaz insandı: Her şey boşuna mıydı, okuyor, kesip saklıyor... sonra kaldığı yerden devam ediyordu.

şule Gürbüz, *Zamanın Farkında* (2015)

2.

Uçurum muyum, uçurtma mı?

İçinde tanrılar gömülü bir dağ mıyım
yitik bir yeraltı suyu mu yoksa, sonsuz uçurum?
Yadsıyamam yaşadığımı, yaşamak buysa.
Ama daha bitirmedim yolculuğumu, kıyısındaım,
5 bilmediğim bir kentin, bir sınırsız çocukluğun.

Beni bağlayan görünmez bağ, şimdilik de olsa
ayırıyor günlerimi, onları bir yana koymalıyım.
Nasıl gerekebilir, değil mi? Sıradan günler bile.
Kaldı ki, gerekmesede, yeterince solmalıyım havayı,
10 işlemeli eski günlerdeki tılsım.

Evet bitirmedim yolculuğumu daha,
bilinmez bir geçiyolu uzanıyor önümde.
kolumda saatim yok, o yüzden bilmiyorum vakti.
Yine de artık gecedir diyemiyorum, oysa kararıyor
15 iyice görünmez oluyor beni bu yola bağlayan bağ.

Ve lütfen insan kardeşlerim, unutmayın beni
diyor, oyuncak da olsa gökyüzünde süzülen uçurtma.
Ayakları olmadığı için hiçbir yere konamayan kuşum ben
havada dururum öyle. Yine de acımayın bana,
20 çünkü bir ipin ucunda da olsam özgürüm sizden.

Diyor.

Ali Püsküllüoğlu, *Zamansız* (2005)
